

KONSEPT NOTU

MİLLÎ SAVUNMA ve GÜVENLİK AKADEMİSİ SERTİFİKA PROGRAMI

2025 DÖNEM 1 | “Savunma ve Güvenlik Devrimi: Doktrin, Yönetişim, Endüstri, Yeni Model ve Kurumlar”

SAVUNMA VE GÜVENLİK DEVRİMİ, YENİ KAVRAMLAR

Yaşadığımız dünya hızla gelişen teknolojilerin ve derin sosyopolitik dönüşümlerin etkisiyle çok katmanlı bir ‘güvenlik ve savunma’ evrenine evrilmektedir. Bu dönüşüm yalnız askerî ve teknolojik kapasiteyi değil, toplumsal ve etik değerleri, ulusal kurumları, küresel iş birliği mekanizmalarını da dönüştürmektedir. “Savunma ve Güvenlik Devrimi” tam da bu çok boyutlu paradigma değişikliğini ifade etmektedir.

Artık temel mesele sadece “tehditlerle mücadele” değil, insan onurunu ve kolektif geleceğimizi koruyacak bütüncül bir güvenlik anlayışını kurgulayabilmektir. Yeni dönemde belirsizlik ve risk alanlarının çeşitliliği, savunma ve güvenlik kavramlarının kapsamını oldukça genişletmiştir.

Günümüzde karşılaşılan ekolojik sorunlar, siber tehditler, yapay zekânın toplumsal düzeni ve hukuku dönüştürücü etkisi, radikal sosyal hareketler, çoklu kaos senaryoları vb. unsurlar, güvenliğin ve savunmanın sadece askerî çerçevede ele alınamayacağını göstermektedir.

Dolayısıyla, savunma ve güvenlik devrimi; insani değerler, hukuk, empati ve etik kodlarla da iç içe yürütülmesi gereken bir sürece işaret eder. Bu eğilimler, devletleri, teknolojik dönüşümlere hızla adapte olmaya, sürdürülebilirlik odaklı yeni planlamalara yönlendirmeye ve uluslararası ilişkilerdeki dinamiklere uyum sağlamaya zorlamaktadır.

Gelişen yazılım ve donanım ekosistemleri, geleneksel jeopolitik anlayışa ek olarak “**tekno-politik**” rekabeti de ön plana çıkarmaktadır. Artık ülkelerin endüstriyel ve teknolojik birikimi, sert güç dengesinde belirleyici rol oynamakta; siber güvenlik, veri koruması, yapay zekâ düzenlemeleri, ulusların egemenlik unsurları arasına girmektedir.

Bu alanlardaki hızlı gelişmeler, tehditleri daha etkili öngörme ve önleme imkânı sunarken, bir yandan da savaş hukukunun, etik prensiplerin ve insani değerlerin nasıl korunacağına dair yeni tartışmalar çıkarmaktadır. Empati, etik algoritmalar, insansız savunma teknolojilerinin doğru çerçevede düzenlenmesi ve “**yapay zekâ**” hukukunun gelişmesi, bu tartışmaların merkezindedir.

Dijital iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte toplumlar çok daha hızlı örgütlenebilmekte, geniş kitleleri etkileyebilecek hareketler kısa sürede ortaya çıkabilmektedir. Bu “**radikal sosyal hareketler**”, ister çevre krizi ister toplumsal adalet isterse politik kimlik temelli olsun, savunma ve güvenlik çerçevesinde yeni riskler ve fırsatlar doğurmaktadır.

İklimsel afetler, salgın hastalıklar, ekonomik çöküşler, terör ve siber saldırılar gibi birbirini tetikleyebilen krizler, karmaşık bir risk matrisi oluşturmaktadır. Savunma, güvenlik ve istihbarat stratejileri, “**çoklu kaos yönetimi**” anlayışını içermeli; geleneksel askerî reflekslerin ötesinde esnek, çok katmanlı ve adaptif bir planlamayı benimsemelidir.

Ulusal teknoloji şirketleri, STK’lar ve küresel veri tekelleri de güç üzerinde bariz etki sahibidir. Bu ise uluslararası siyasetin devlet merkezli dengesini sarsarak “**güç ve otoriteyi yeniden tanımlama**” ihtiyacını doğurmaktadır. Yeni dönemde, savunma ve güvenlik alanında devlet-dışı aktörlerin rolü ve sorumluluğu artırılmalı, denge ve düzenleyici mekanizmalar güçlendirilmelidir.

Yenilenebilir enerji, kritik mineraller ve madenler (örneğin lityum, kobalt, nadir toprak elementleri) üzerinden yeni bir stratejik rekabet sahası oluşmaktadır. Enerji verimliliği, kaynak paylaşımı, iklim kriziyle mücadele ve sürdürülebilirlik temelli güvenlik politikalar, “**enerji ve kaynaklarda devrim**” pratiği ile geleceğin savunma anlayışının temel taşlarından.

İnsanlığın ortak kaderi, ekosistemin korunması ve gelecek nesillerin varoluş koşulları, küresel ölçekte politikaların kalbine yerleşmektedir. “**İnsanlığın kolektif geleceği**” perspektifi güvenlik kavramını; insani kalkınma, kapsayıcı büyüme, sağlık, eğitim vb. alanlarla entegre düşünmeyi zaruri kılmaktadır.

Güvenlik stratejilerini de doğrudan etkileyen kuantum teknolojileri, genetik mühendislik, nörobilim, uzay araştırmaları vb ileri bilimsel alanlarda sıçramalar yaşanmaktadır. Bilim ve teknoloji; biyogüvenlik, insan bedeni ve zihni üzerindeki müdahaleler, güvenlik kapasitesi geliştirme gibi konularda yeni fırsatlar sunarken etik ve hukuki açıdan yeni düzenlemeler gerektiren belirsizlikleri beraberinde getirmekte, “**bilim ve bilinçte devrim**” olgusunun paralel ilerlemesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bilişsel savaşın harekât sahasına nasıl yansıtacağı belirsizdir.

Artık “**politik psikoloji**” de güvenlik ve savunmanın ayrılmaz bir parçası olarak görülmekte; terör, hibrit savaş/mücadele, dezenformasyon ve siber saldırı gibi tehditlerle başa çıkmak için zihinsel dayanıklılık ve farkındalık ön plana çıkmaktadır. Bireylerin ve toplumların psikolojik kırılganlıkları; algı yönetimi ve propaganda stratejilerinin çok daha etkili sonuçlar doğurabileceğini göstermiştir.

Bir birine bağlı, çok aktörlü ve yüksek belirsizlik içeren sistemleri anlamak ve yönetmek için “**karmaşık sistem yaklaşımı**” şarttır. Güvenlik, savunma ve istihbarat stratejileri, dinamik sistemleri modelleyerek, beklenmedik riskleri tespit etmeyi ve çok yönlü müdahale imkanları geliştirmeyi hedeflemelidir.

ÖNLEYİCİ GÜVENLİK VE EKOSİSTEMİN ÖNCELİKLERİ

Günümüzde güvenlik ekosisteminin giderek genişleyen boyutları, öne çıkan belli alanlarda yerine göre önleyici ve bütüncül çözümler üretmeyi gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda “Akıl Güvenliği, Nesil Güvenliği, Aile-Gençlik Güvenliği” alanları başta gelmektedir. Toplumun zihinsel ve duygusal iyilik hâlini korumak, stratejik bir öncelik hâline gelmiştir. Psikolojik hareket ve dezenformasyon tehditlerine karşı güçlü bir duygusal bağışıklık gereklidir.

“İnanç, Devlet, İklim, Hava, Su, Gıda, Demografi” de öne çıkan alanlar arasındadır. İklim değişikliğinden besin tedariki ve göç hareketlerine, toplumsal bütünlükten kurumsal yapılara kadar uzanan farklı katmanlar, ulusal ve bölgesel güvenlik stratejilerinin merkezinde yer almalıdır.

Ayrıca “Meritokrasi, Ekonomi, Sağlık, Eğitim, İstihdam” da söz konusu güvenlik alanlarındandır. Toplumsal adalet, ekonomik sürdürülebilirlik ve kaliteli eğitim standartları, uzun vadeli istikrar ve güvenliği beslemektedir. Bu alanlarda yaşanan krizler savunma, güvenlik ve istihbarat ekosisteminde yıkıcı dalgalanmalara yol açabilecektir.

Elbette; “Siber, Uzay, Stratejik Altyapı ve Şehir Güvenliği” de ekosistemin öncelikli alanları içinde yer almaktadır. Dijital mecralarda yaşanan saldırı ve manipülasyonlar, uzay kaynaklı tehditler (uydulara saldırı, uzay enkazı vb.) ve metropol bölgelerin güvenlik zafiyetleri, kritik altyapı tesislerinin güvenliği yakın geleceğin en kritik güvenlik odakları arasında yer almaktadır.

YENİ KURUMLAR, MODELLER, GÜVENLİK PARADİGMASI

Öncelikle yapay zekânın insan haklarına saygılı, etik ve sorumlu kullanımını sağlamak üzere, ulusal ve uluslararası düzeyde bağlayıcı kurallara ihtiyaç vardır. Bu amaca yönelik “Yapay Zekâ Regülasyon Kurumları” veya çok taraflı platformlar, geleceğin güvenliğine dair ortak bir zemin sunacaktır.

Öte yandan ekosistem kuvvet birimleri ve siber kuvvetlerin yeni koşullara göre yeniden düzenlenmesi, farklı tehdit türlerine göre esnek envanter planlaması ve kuvvet entegrasyonu gibi alanlar, profesyonel yeni yönetim mekanizmaları gerektirmektedir. Bu ise “Ekosistem Yönetimi ve Güvenlik Planlaması | Doktrin ve Envanter” modeli ihtiyacını ortaya koymaktadır.

Yaşanan “güvenlik paradigması değişimi” paralelinde, geleneksel askerî/polisiye/güvenlik okullarının akademilerin yanında; hukuk, yapay zekâ etiği, psikoloji, sosyoloji gibi farklı uzmanlıkları barındıran kurumsal modellerin inşa edilmesi önem kazanmaktadır. Beyin göçünün yönetimi de bugün ve geleceğin başarısında en öncelikli konulardan biridir. Bu anlamda “Eğitim Dönüşümü ve Kurumsal Modelleme” esas teşkil edecektir.

Üniversiteler, stratejik araştırma merkezleri ve inovasyon laboratuvarları, yeni savunma/güvenlik konseptleri ve teknolojilerinin geliştirilmesinde kritik rol oynamaktadır. Bu ekosistemde özel sektör, kamu kurumları ve sivil toplum arasında çok yönlü ve sürekli bir etkileşim sağlanmalıdır. “Düşünce ve İnovasyon Ekosistemi” bu şekilde gelişecektir.

Öne çıkan **ulus-devlet modelleri**, farklı güvenlik ve savunma yaklaşımlarına sahip olsa da ortak payda olarak teknolojinin belirleyiciliği ve kurumsal esnekliğin gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Söz konusu ABD, Çin, İngiltere, Fransa, Rusya, Türkiye, Brezilya gibi ülkelerin deneyimleri, “Savunma ve Güvenlik Devrimi” sürecinde çeşitli vizyon örnekleri sunarken; yapay zekâ, biyoteknoloji, enerji ve uzay çalışmaları gibi alanlarda stratejik yatırım ve düzenleme pratikleriyle de dikkat çekmektedir.

Diğer yandan **uluslararası organizasyonlar**, yeni dönemde de savunma, güvenlik ve istihbarat ekosisteminin oluşumunda kilit roller üstlenmeye devam edecektir. Ancak bu örgütlerin etkinliği, büyük ölçüde “yeni risklere” uyum sağlayabilme yeteneklerine, kapsayıcı ve çok paydaşlı iş birliği mekanizmaları geliştirebilmelerine bağlıdır.

Örneğin **BM** bir küresel barış ve güvenlik çerçevesi olarak yeni tehditlerle başa çıkmak için BM Sözleşmesi’ni ve uluslararası hukuku güncelleme ihtiyacı içindedir.

NATO ve **AB** ise klasik savunma ittifakı anlayışının çok ötesine geçerek siber uzay, uzay güvenliği ve hibrit tehditlere karşı çözüm üretme kapasitesini genişletmelidir. Diğer yandan yeni ABD yönetiminin değişen paradigmasına bağlı olarak; NATO’nun dönüşüm senaryoları ve Avrupa Güvenlik Mimarisi’nin bir kez daha başarısız olması gibi temel soruların cevabı müttefiklerin geleceğini belirleyecektir.

ŞİÖ ve **Türk Devletleri Teşkilatı** da bölgesel düzeyde ortak savunma anlayışı, enerji-gıda-tedarik zinciri güvenliği ve teknoloji paylaşımı gibi konular etrafında güçlendirilebilir.

Sonuç olarak; yeni bir güvenlik paradigmasının kodlarını oluşturan bu dönüşüm, yalnızca silahlı kuvvetlerin veya güvenlik bürokrasisinin işi değildir. Bu devrim, toplumun her kesiminin ve insanlığın ortak değerlerinin güçlü katılımını gerektirmektedir.

O yüzden, teknolojik atılımları insani boyutla birleştiren, öngörü ve adaptasyonu önemseyen, etik ve hukuksal alt yapıyı sağlam temeller üzerinde yükselten kolektif bir çaba zorunludur. Özünde, geleceğin savunma ve güvenlik stratejileri; insanlığın bütüncül varlığını, ortak iyiliği ve ekosistemi koruma hedefine odaklanmalıdır.

Zamanın ruhunun gerekli kıldığı yeni kurumlar, yeni modeller ve çok paydaşlı iş birliği süreçleri bu çabanın sürdürülebilir kılınması için hayati önemdedir. Belirsizliklerle dolu bir dünyada “Savunma ve Güvenlik Devrimi”, bireyden devletlere, uluslararası örgütlerden sivil topluma kadar herkesin faydasını gözetken kapsamlı ve kapsayıcı bir yol haritası olmalıdır.